

	עין משפט ונר מצוה
א ז מיו"ט פ"ג מהלכות מביצה הלכה א' טושי"ע ח"מ סף קל"ח פס"ג:	
ב ח מיו"ט פ"ג מהלכות מביצה הלכה ז' טושי"ע ח"מ סימן קמ"ט הלכה ח' טושי"ע שם פס"ג טט:	
י ד מיו"ט פ"א מהלכות גזילה הלכה ז' טושי"ע ח"מ סימן שט"ז פס"ג:	
יא ה מיו"ט פ"ז מהלכות ע"ז הלכה ה' טושי"ע י"ד סף קמ"ז פס"ג:	
יב ו מיו"ט פ"ז מהלכות מביצה הלכה ו' טושי"ע ח"מ סימן קכ"ד פס"ג:	

שיטה מקובצת

א) חד בכנעני וחד בהקדש וצריכי. תימה. דבס"ק דפסחים בבי בל יראה ממשנין מחד חד של אחרים ושל גבוי ואצ"י דחתם חביבי טובא לך כולוהו צריכי דמפרש בפ' כל שעה דר"ל דהתם שייך למעט שפיר אחרים ונבזה מחד לך אבל הכא גבי גבויא שייך טפי עמידות ואחיה מבבעובי כוכבים ומיהו תימה גבי נזיקין בפ' ד' וז' ממשנין מחד רעהו הקדש ועובד כוכבים ואורי"י דשאני הונאה מנוזיקין דהונאה הוי כעין גזל ואין סברא לפטור בהקדש מקרא ועובד כוכבים גזייה ואי"י (ההיא דפסחים) והא במנחת בפי' רבי ישמעאל (דף ס"ז) גרסין אבל הכא תרי עריותוכס כתב חד כדי שיעור עיסת מדבר וחד עריותוכס ולא של עובד כוכבים מנוזיקין דהונאה לא של הקדש והיינו כמו בפסחים ובהוראי דרשנין בחזקין פק ראשית הגז מחד עריותוכס כדי עריותוכס ובפיק חשורא גבי הפועלים גבי אכילת פועל משמע מחד ריעין ממשנין הקדש ועובד כוכבים וצריך לתרץ כמו שתרצנו מרנהו ובהוראי דמנחות למאן דפטר מירוח הקדש ומירוח העובד כוכבים משמע דנזיק מחד דנגן ולמאי דפטר במירוח הקדש ומחויב במירוח עובד כוכבים צריך טעם מזה דמסברא ממשני' מחד דנגן כמו בכל דוכתא: ב) אבל הקדש יש לו אונאה אצ"י דהקדש שיה מנה שחלוה על שיה פורטה מחולל היינו במתכין אבל בשעות חזק דיש אונאה. כ"מ בתי"ס כ"י: ב) ה"ק אם עד שלא נתן וכו' כן מצאנו בס"י דר"ל תוס' צוירות אם לא נתן מעות ולא מעט יחזור הדבי משמע אם הוא עד שלא נתן וגם עד שלא משך נתן עשה לא משיכה ולא ספק יחזור וכו' וכן כתוב בהפוסק לקמן דף י"ד: ז) לעולם וכו' סיפא נמי משיכה אינה קונה אלא מעט מעות ואיירי דהנא רישא אינה קונה תנא נמי סיפא משך ע"כ: ט) ואי"י דר"ל וכו' יאמר משיכה גורמת מיד עובר כוכבים עד דאיכא תרתי ספ"י ומשיכה: דומיא דעמידת מיד עמידת בחדא במשיכה ולא אף

דבר תורה מעות קונות. פירש בקונטרס דכתיב בהקדש ונתן הכסף וקם לו וגמר הדיוט מהקדש יי' ואי"ת לרש לקיש לאמר משיכה מפורשת מן המורה ליגמר שיקנה כסף בהדיוט כמו בהקדש ומשיכה נמי תקני בהקדש כמו בהדיוט ותיקן הרז רבי יהודה

מה עמידת באחת אף עובד כוכבים נמי באחת אמרי ולאמימר^א דאמר משיכה בעובד כוכבים קונה הניחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר^ב "דבר תורה מעות קונות משיכה לא^א אהני לעמידתך בכסף לעובד כוכבים במשיכה אלא אי סבר לה כר"ל דאמר משיכה מפורשת מן התורה לעמידתך במשיכה ולעובד כוכבים במשיכה לעמידתך למה לי אמרי לעמידתך אתה מחזיר אונאה יואי אתה מחזיר אונאה לבנעני לבנעני^ב מאל תונו איש את אחיו נפקא חד יי' בבנעני וחד יבהקדש וצריכי דאי כתב רחמנא חד הוה אמינא לבנעני הוא דאין לו אונאה י אבל הקדש יש לו אונאה קמ"ל הניחא^א למ"ד גזילו יאסור היינו דאצטריך קרא למישרי אונאה אלא אי סבר לה כמ"ד גזילו של בנעני מותר אונאה מיבעיא אמרי אי סבר לה כמ"ד גזילו מותר על כורחיה כר' יוחנן ס"ל מיתיבי ה"לוקח^ג גרוטאות מן העובד כוכבים ומוצא בהן עבודת כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר ואם משנתן מעות משך יוליך הנאה^ד לים המלח ואי אמרת מעות קונות משיכה ל"ל הכא במאי עסקינן שקיבל עליו לרון בדיני ישראל אי הכי מעות למה לי הכי קאמר אע"פ שנתן מעות אי משך אין ואי לא לא אי הכי קשיא רישא אמר אבבי רישא משום דאיכא מקח מעות אמר ליה רבא רישא משום דאיכא מקח מעות סיפא ליכא מקח מעות אלא אמר רבא רישא וסיפא מקח מעות רישא דלא יחייב זוזי לא מיהזי בעבודת כוכבים ביד ישראל סיפא דיהיב זוזי מיהזי בעבודת כוכבים ביד ישראל ואבבי אמר לך רישא מקח מעות דלא ידע דהא לא יחייב ליה זוזי סיפא לאו מקח מעות הוא דכיון דיהיב זוזי בי קא משך איבעי לעיוני והדר מימשך רב אשי אמר מדרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה ואיירי דתנא רישא משך תנא סיפא נמי משך רבינא אמר מדסיפא משיכה קונה רישא נמי משיכה קונה ורישא^ה הכי קאמר אם לא נתן ולא משך יחזור מאי יחזור יחזור בדברים קסבר^ו דבברים יש בהם משום מחוסרי אמנה והני מילי ישראל מישראל דקיימו בדבורייהו אבל ישראל מעובד כוכבים דאינהו לא קיימי בדבורייהו לא: מהנ"י

ר"ת צפרק הזהב (צ"מ מו:)^א דלענין יוקרא חולא^ב נריך מי שפרע אכל לא במשום שמפסיד לגמרי ואע"ג דבסמוך מפורש משום דברים

צעלמא אי הוה זהו משום מחוסרי אמנה היה נאסר משום דמחזי כעבודת כוכבים ציד ישראל ואצ"י לא חייש למיחזי עבודת כוכבים ציד ישראל ועוד דכאן לא מיחזי כלל כיון דמי שפרע ליכא דפרישית וליכא נמי משום מחוסרי אמנה צעובד כוכבים טפי^ב מבישראל: **דב"ן** דיהיב זוזי איבעי יי'ה לעיוני והדר במשך. ואף על גז דצשאר מקח טעות לא אמרינן הכי שאני לוקח גרוטאות מיד עובד כוכבים דאיבעי ליה לאסקוי אדעתא טפי שמא יש צהן עבודת כוכבים: **רב** אשי אמר מדרישא משיכה אינה קונה. לפי מה שרגלי ר"ת לפסוק כר' יוחנן דלאמר דבר תורה מעות קונות משום דפסיק רצא צהחולץ (ויצמות דף נה.) צכל דוכתא כוותיה היכא דפלגי עליה ריש לקיש צר מתלת קסה מכאן דרצ אשי דהוא צמרא יותר מרצא סצר כריש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורה מדקאמר משיכה צעובד כוכבים לא קני אלמא דדרשינן לעמידתך במשיכה הא לעובד כוכבים צכסף דאי כרבי יוחנן הא אמר לעמידתך צכסף הא לעובד כוכבים צמשיכה וי"ל דרצ אשי דהכא הדר ציה לגבי אמימר דמכוכה פרק צמרא דמסכת ע"ז (דף עא.) גבי הא דלאמר אמימר משיכה צעובד כוכבים קונה מדע דהני פרסאי משדרו פרדשני אהדדי ולא הדרי צהו ושקלו וטרו התם רצינא ורצ אשי צההיא מילתא וצסוף שמעתא מסקינן ש"מ משיכה צעובד כוכבים קונה ש"מ וגם רצינא מקשה התם לרצ אשי מדרבי יוחנן^ג לצן נח ולא קא"ל רצ אשי רבי יוחנן לטעמיה דלאמר דבר תורה מעות קונות ולא

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

א מה עמידן צחדא. משיכה: אף עובד כוכבים צחדא. צכסף ולא צמשיכה דהכי משמע עמידן צמשיכה ולא עובד כוכבים: **מכסף** מקנסו. צעבד עברי הנמכר לעובד כוכבים הכתוב מדברי: **לאמימר** דאמר נו'. צפרק צמרא דע"ז (דף עא.): **הניחא אי סבר לה כרבי יוחנן דלאמר**. צפרק הזהב (צ"מ מו:)^א דבר תורה מעות קונות דכתיב ונתן הכסף וקם לו דגמריט^ב הדיוט מהקדש ומשיכה לא קניא איכא למימר דעמידתך אתי למימר מיד עמידתך צכסף ומיד עובד כוכבים צמשיכה: **מפורשא מן הסורה**. מיד עמידתך משמע מיד ליד: **אמרי לעמידך**. דממעט כנעני מדין אונאה דכתיב צסיפיה דקרא קממעטני ליה: **אונאה מאל סונו איש אס אחיו נפקא**. דמשמע אחיו ולא כנעני: **חד למעוטי כנעני וחד למעוטי הקדש**. מאונאה: **נמ"ד** גזילו. של כנעני אסור צצ"ק צפ' הגזול צמרא (דף קיג:). **אמרי**. ודאי אי סצר גזילו של כנעני מותר מו לא אמא קרא למישרי אונאה אלא למעטייה מדין קנייה וכוין דלאמר עובד כוכבים קנה צמשיכה על כרחיה כר' יוחנן סצירא ליה דמכסף קא ממעט ליה: **גרוטאות**. חתיכות כסף: **יחזיר**. דמשיכה אינה קונה: **ליס המלח**. דעבודת כוכבים ציד ישראל אינה צטילה עולמית: משיכה למה לי: **מקח טעות**. דלא ידע דאית צה עבודת כוכבים הלכך מלי למיהדר ציה: **רישא אינא מקח טעות סיפא ליכא מקח טעות**. צתמיה: **רישא וסיפא מקח טעות**. ומדינא מלי מהדר ציה נמי צסיפא ומיהו רצנן גזרו מיהדר דיהיב זוזי והדר שקיל להו מיחזי כמוכר עבודת כוכבים ורישא דלא יחייב זוזי וכי מהדר לה לא מידי שקיל לא מיחזי כעבודת כוכבים ציד ישראל ומשום הכי נקט מתן מעות אע"ג דקיבל עליו לרון צדיני ישראל: **דלא סוה ידע**. דאית צהו עבודת כוכבים דהא לא יחייב זוזי דלימא איבעי לעיוני דקתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות: **איבעי לעיוני**. ומדלא עיין אכולי אסיל והוי משיכתו משיכה גמורה: **רצ אשי אמר**. לעולם צשלא קיבל עליו לרון צדיני ישראל ולא קשיא סיפא לר' אושעיא דקאמרת אי מעות קונות משיכה ל"ל משיכה לאו דוקא דמדרשא משיכה אינה קונה דקמני יחזיר^א סיפא נמי משיכה אינה קונה: **רצינא אמר מדסיפא משיכה קונה נו'**. וכגון שקיבל עליו לרון צדיני ישראל וקסבר האי תנא דאצטרין למימר דאין נריך לעמוד דציצורו עס העובד כוכבים: מהנ"י

תורה אור השלם

- ובי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אָחִיו: ויקרא בה די

הגהות הב"ח

(א) גמ' משיכה לא קניא אהי: (ב) תוס' ד"ה דבר וכו' טפי כסף בהקדש מבידיוט ובידיוט וכו' לא יסא לו קנין אחר:

מוסף רש"י
משיכה בעובד כוכבים קונה. ועי' דלא יחייב עמי"ס דמי לשראל, מבי משך מיהו קנייה, וכן ישראל מעמי"ס (ע"ז נט.) דבר תורה מעות קונות. מכיון שנתן מעות למוכר אין אחד מהם יכול לחזור, דנמרינן מהקדש דכתיב ונתן הכסף וקם לו (ותרין נט.) וכן חומצ' נלוקח מן הדיוט (נדרובין נט.). גרוטאות. שברי כספים (ע"ז נט.) אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעמי"ס ויעתלה ואמר כך אם ירצה יקחנה ממנו, ואע"ג דמשך לא אמרינן ענדת סוכים על ישראל היא ואינה צטלה, דהא משיכה צטעמא הואי דלא ידע שיש צהן ענדת סוכים (שם נא.) דלא קניא ולא מיחייב לצעה (שם נט.) ויוליך הנאה לים המלח. ואין רשאי להחזירה לעמי"ס ולטול מעותיו ואע"ג דמשיכה צטעמא הואי כיון דיהיב דמי כי הדר שקלינהו מיחזי כמאן דמזין (שם נא.).

רבינו גרשום (הושב)
הכי לעמידתן בכסף ולעובד כוכבים במשיכה. משום הכי איצטריך למיכתב לעמידת דעמידת בכסף ולא לעובד כוכבים ומהפך לו ששמעת דר' יצחק אלא אי סבר לה כריש לקיש כר' א"כ לעמידת מאי אתא למעוטי כיון דהרויייהו במשיכה: וחד למעוטי הקדש. שלא תאמר לא תהא כז הדיוט חמור מהקדש קמ"ל לעמידת ולא להקדש: גזיל אסור. דעובד כוכבים: סבר לה כמאן דאמר גזלו מותר ולא איצטריך לעמידת לאונאה על כרחיה אמימר כרבי יוחנן ס"ל דאמר דבר תורה מעות קונות וחלפך איצטריך לעמידת דלעמידתן בכסף ולא לעובד כוכבים במשיכה: גרוטאות. חתיכות כסף קטנות ויוליך הנאה לים המלח. דהשתא הוויין שלו ואסור לקיימה בירשותו ואסור לו למוכרה: אי הכי קשיא רישא. דמאי יחזיר ותא משך והיי' (צריך) להוליך לים המלח: דאיכא מקח טעות. דלא ידע דהוה ביה עבודת כוכבים: רישא

מסורת הש"ס

(א) ע"ז ע"א: (ב) צ"מ מו: מז' (נצירובין פא: קדושין ט. כח: חולין פב.) א) צ"ק קיג: צ"מ פו: (ד) ע"ז נג. עא: (ס) נר"ש חומק הנאה: (ז) צ"מ מט: (ז) [מכאן שייך עוד לע"א: (ח) ע"כ שייך לע"א: (ט) וגמר צ"ק, (י) צ"ק מ"ו, (י) ועוד נראה כי' שפיר דרדשינן צ"ק, (ל) צעובד סוכים כדפירשמי לעיל צ"ק, (מ) ווע"ע חוס' ערובין פא: ד"ה שחלף, (נ) משנת היובל וי"ל צ"ק, (ס) ד"ה אי אמתת, (ע) שייך צ"ק, (פ) נ"א כמו צישראל, (צ) מההיא דבן נח צ"ק.

תורה אור השלם

- ובי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אָחִיו: ויקרא בה די

הגהות הב"ח

(א) גמ' משיכה לא קניא אהי: (ב) תוס' ד"ה דבר וכו' טפי כסף בהקדש מבידיוט ובידיוט וכו' לא יסא לו קנין אחר:

מוסף רש"י

משיכה בעובד כוכבים קונה. ועי' דלא יחייב עמי"ס דמי לשראל, מבי משך מיהו קנייה, וכן ישראל מעמי"ס (ע"ז נט.) דבר תורה מעות קונות. מכיון שנתן מעות למוכר אין אחד מהם יכול לחזור, דנמרינן מהקדש דכתיב ונתן הכסף וקם לו (ותרין נט.) וכן חומצ' נלוקח מן הדיוט (נדרובין נט.). גרוטאות. שברי כספים (ע"ז נט.) אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר. לעמי"ס ויעתלה ואמר כך אם ירצה יקחנה ממנו, ואע"ג דמשך לא אמרינן ענדת סוכים על ישראל היא ואינה צטלה, דהא משיכה צטעמא הואי דלא ידע שיש צהן ענדת סוכים (שם נא.) דלא קניא ולא מיחייב לצעה (שם נט.) ויוליך הנאה לים המלח. ואין רשאי להחזירה לעמי"ס ולטול מעותיו ואע"ג דמשיכה צטעמא הואי כיון דיהיב דמי כי הדר שקלינהו מיחזי כמאן דמזין (שם נא.).

רבינו גרשום (הושב)

הכי לעמידתן בכסף ולעובד כוכבים במשיכה. משום הכי איצטריך למיכתב לעמידת דעמידת בכסף ולא לעובד כוכבים ומהפך לו ששמעת דר' יצחק אלא אי סבר לה כריש לקיש כר' א"כ לעמידת מאי אתא למעוטי כיון דהרויייהו במשיכה: וחד למעוטי הקדש. שלא תאמר לא תהא כז הדיוט חמור מהקדש קמ"ל לעמידת ולא להקדש: גזיל אסור. דעובד כוכבים: סבר לה כמאן דאמר גזלו מותר ולא איצטריך לעמידת לאונאה על כרחיה אמימר כרבי יוחנן ס"ל דאמר דבר תורה מעות קונות וחלפך איצטריך לעמידת דלעמידתן בכסף ולא לעובד כוכבים במשיכה: גרוטאות. חתיכות כסף קטנות ויוליך הנאה לים המלח. דהשתא הוויין שלו ואסור לקיימה בירשותו ואסור לו למוכרה: אי הכי קשיא רישא. דמאי יחזיר ותא משך והיי' (צריך) להוליך לים המלח: דאיכא מקח טעות. דלא ידע דהוה ביה עבודת כוכבים: רישא

עובד כוכבים משיכה ולא במשיכה. וכדאמרן לעובד כוכבים כלל כלל לא דיאני קונה מישראל לא במשיכה ולא בכסף: אגופו דירשאל קנה בכסף כ"ש ממונו בהמתו (ע"כ שייך לע"א): ולאמימר דאמר. בבבא מציעא משיכה בעובד כוכבים קונה תנחא אי סבר לה כר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות ישראל מישראל ולא משיכה. מתרין לה